

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTNING JAMIYAT RIVOJLANISHIDAGI O'RNI

Moxitdinova Surayyo Akmalovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti akademik litseyi

Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi

moxitdinovasurayyo@gmail.com

Annotatsiya; *Ushbu Maqolada raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning jamiyat rivojlanishidagi o'rni yoritilgan. Ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot va ijtimoiy hayotda ularning qo'llanishi hamda imkoniyatlari tahlil qilingan. Shu bilan birga, texnologiyalar taraqqiyoti bilan bog'liq muammolar va ularni hal etish zaruriyati to'g'risida so'z yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot, jamiyat, axborot xavfsizligi.*

Аннотация; *В этой статье рассматривается роль цифровых технологий и искусственного интеллекта в развитии общества. Были проанализированы их применение и возможности в образовании, медицине, экономике и общественной жизни. При этом речь идет о проблемах, связанных с развитием технологий, и о необходимости их решения.*

Ключевые слова: *цифровые технологии, искусственный интеллект, образование, медицина, экономика, общество, информационная безопасность.*

Annotation; *this article covers the role of digital technology and artificial intelligence in the development of society. Their application and capabilities in education, medicine, economics and social life have been analyzed. At the same time, issues related to the development of technologies and the need to solve them are discussed.*

Keywords: *digital technology, artificial intelligence, education, medicine, economics, society, information security.*

Hozirgi davr insoniyat tarixida raqamli texnologiyalar taraqqiyoti eng yuqori bosqichlardan biriga chiqib bo'ldi. Deyarli barcha sohalarda raqamlashtirish jarayoni amalga oshirilmoqda va u jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy hamda madaniy rivojlanishida muhim omilga aylanmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida ishlab chiqarish jarayonlari avtomatlashtirilmoqda, ta'lim va tibbiyot sohaslarida sifatli xizmat ko'rsatish imkoniyatlari kengaymoqda, davlat boshqaruvi tizimida samaradorlik ortmoqda. Shu bilan birga, aholining kundalik turmush tarzida ham raqamli imkoniyatlar tobora keng o'rin egallab bormoqda.

Sun'iy intellekt raqamli texnologiyalar taraqqiyotining eng muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, u inson aqliga xos bo'lgan fikrlash, qaror qabul qilish, tahlil

qilish va o'rganish kabi jarayonlarni texnik tizimlarda amalga oshirish imkonini bermoqda. Sun'iy intellekt asosidagi dasturlar ta'limda individual yondashuvni ta'minlab, har bir o'quvchi yoki talabaga moslashtirilgan bilim olish imkoniyatini yaratmoqda. Tibbiyot sohasida kasalliklarni erta aniqlash, tashxis qo'yishda aniqlikni oshirish va davolash jarayonlarini samarali tashkil etishda sun'iy intellektdan keng foydalanilmoqda.

Iqtisodiyotda sun'iy intellekt ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, xarajatlarni kamaytirish va mahsulot sifatini oshirishda beqiyos natijalar bermoqda. Bank va moliya sohalarida mijozlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish, firibgarliklarning oldini olish, xizmatlarni tezkor va qulay ko'rinishda taqdim etish ham sun'iy intellekt yordami bilan amalga oshirilmoqda. Shuningdek, transport sohasida aqlli tizimlar orqali yo'l harakatini tartibga solish, xavfsizlikni ta'minlash va avariya holatlarini kamaytirish mumkin bo'lib qolmoqda.

Jamiyat taraqqiyotida raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning ijobiy jihatlari bilan bir qatorda ayrim muammolar ham yuzaga kelmoqda. Jumladan, axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, mehnat bozorida yangi kasblarning paydo bo'lishi bilan birga ayrim an'anaviy kasblarning yo'qolishi kabi masalalar dolzarb bo'lib bormoqda. Shunday bo'lsa-da, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarni to'g'ri va oqilona qo'llash orqali jamiyat taraqqiyoti yanada jadallashadi va inson hayoti sifatining yuksalishiga erishiladi.

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning jamiyat rivojlanishiga ta'sirini yanada chuqurroq tahlil qilganda, ularning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'rni ham alohida e'tiborga loyiqdir. Masalan, zamonaviy onlayn ta'lim platformalari, virtual sinflar va interaktiv dasturlar o'quvchilarning bilim olish jarayonini qulay, samarali va shaxsiy ehtiyojlarga mos tarzda tashkil etish imkonini bermoqda. Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan dasturiy mahsulotlar esa o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilib, ularga individual ta'lim yo'nalishini belgilash imkonini beradi. Bu esa nafaqat o'qituvchilar faoliyatini yengillashtiradi, balki ta'lim samaradorligini ham oshiradi.

Tibbiyot sohasida esa raqamli texnologiyalar tibbiy tasvirlarni aniqlik bilan tahlil qilish, bemorning sog'lig'ini muntazam kuzatish va telemeditsina xizmatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Masalan, sun'iy intellektga asoslangan dasturlar shifokorlar uchun ko'plab ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va kasallikning dastlabki bosqichlarini aniqlash imkonini beradi. Natijada, bemorlarni davolash jarayoni yanada sifatli va samarali tashkil etilmoqda.

Ijtimoiy hayotda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt fuqarolarga xizmat ko'rsatish tizimini yengillashtirmoqda. Davlat xizmatlarining elektron shaklda ko'rsatilishi, turli hujjatlarni onlayn tarzda rasmiylashtirish, elektron to'lovlar, raqamli platformalar orqali aloqa qilish imkoniyati odamlarga vaqt va mablag'ni tejash imkonini bermoqda. Bu esa jamiyatda byurokratiya darajasini kamaytirib, shaffoflikni oshirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar madaniyat va ijod sohalarida ham o'z o'rnini topmoqda. Virtual reallik va kengaytirilgan reallik texnologiyalari orqali muzey va tarixiy obidalarni onlayn tarzda tomosha qilish, san'at asarlarini raqamli ko'rinishda yaratish va saqlash imkoniyati paydo bo'ldi. Bu esa madaniy merosni kelajak avlodlarga yetkazishning yangi shaklini yaratmoqda.

Biroq, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning jadal rivojlanishi insoniyat oldida axloqiy va huquqiy masalalarni ham qo'yib bormoqda. Inson mehnatini robotlar bilan almashtirish natijasida ayrim kasblarning yo'qolishi, ishsizlik darajasining oshishi, shaxsiy ma'lumotlarning noqonuniy foydalanilishi kabi muammolar paydo bo'lmoqda. Shu sababli, bu texnologiyalardan foydalanishda ma'naviy qadriyatlar, huquqiy me'yorlar va inson manfaatlarini doimo birinchi o'rinda bo'lishi kerak.

Umuman olganda, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning jamiyat rivojlanishidagi o'rnini tobora ortib bormoqda. Kelajakda bu texnologiyalar insoniyat hayotining barcha jabhalariga yanada chuqurroq kirib boradi va rivojlanish sur'atlarini keskin oshiradi. Muhimi, bu jarayonlarda inson intellekti va texnik taraqqiyot uyg'unlikda rivojlanishi hamda ular insoniyat farovonligi yo'lida xizmat qilishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt jamiyatning kelajakdagi taraqqiyotida hal qiluvchi o'rin egallaydi. Ularning imkoniyatlarini to'g'ri yo'naltirish, ijobiy jihatlardan samarali foydalanish va yuzaga keladigan muammolarni bartaraf etish davlat va jamiyat oldidagi dolzarb vazifalardan biridir.

ADABIYOTLAR:

1. Ismoilova Gulnora Fayzullaevna. Parpieva Malika Muxamadjonovna. Davlat statistika qo'mitasi huzuridagi Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar institutining "O'zbekiston statistika axborotnomasi" ilmiy elektron jurnali. 2022 yil, 2-son. "O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot rivojlanishida raqamli texnologiyalarning ahamiyati".

2. Parpieva Malika Muxamadjonovna. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda innovatsiyalarning roli. Davlat statistika qo'mitasi huzuridagi Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar institutining "O'zbekiston statistika axborotnomasi" ilmiy elektron jurnali. 2022 yil, 3-son.